

השרת יש בְּרָקיעַ, והם מתחלקים לשלש משמרות שהוא הלילה. וְתַדַּע לָךְ אֵיךְ, כְּשִׁירָאֵל מְסִימִים תִּפְלְתֶם בְּלִילָה, נושאים שירה אחריהם אותם שִׁנְקָרָאִים אישים, ואומרים שירה. ומה השירה שאומרים? (שם ח) מה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֶנוּ וְגו' וְתַחֲסְרֶהוּ מְעַט מְאֲלֵהִים וְכַבּוּד וְהָדָר תַּעֲטְרֶהוּ וְגו' ה' אֲדוּנִינוּ מַה אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמִשְׁמְרָה שְׁנִיָּה נִסְכִּין שִׁירָתָא, אֵינוֹן דְּנִקְרָאִים מְלֶאכִים וְחִשְׁמֵלִים וְאֶרְאָלִים. וּמֵאֵי אֲמָרִי, (שם כט א) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים.

בְּפִלְגּוֹת לֵילִיא מְמַשׁ, עַד דְּסִיִּים מְשֻׁמְרָה שְׁנִיָּה, דִּהְיָא שְׁעֵתָא הִיא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְסַתְּפַל בְּעֵדָן מְמַשׁ, דְּגָנִיז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא. פְּתַחֵי חֵיוֹת הַקֶּדֶשׁ, וּבִתְרִיהוֹן שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְכְרוּבִים, וְאֲמָרִי (שם לא כט) מַה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנַתְּ לִירְאֵיךְ (שם סח ה) סֹלוּ לָרוֹכֵב בְּעַרְבוֹת בֵּיהַ שְׁמוֹ.

בְּתַחֲלֵת מְשֻׁמְרָה תְּלִיתָא, נִסְכִּין שִׁירָתָא אֵינוֹן דְּנִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְאֲמָרִי (שם ט ח) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'. פְּדֵ אֶתִּי צַפְרָא, פְּתַחֵי שְׁמִיא וְאֲמָרִי, (שם יט ב) הַשְּׁמַיִם מְסַפְרִים כְּבוֹד אֵל וְגו'. פּוֹכְבֵי בְּקָר אֲמָרִי, (שם קמז ד) מוֹנֵה מְסַפֵּר לְכוֹכְבִים וְגו', גְּדוֹל מְסַפֵּר לְכוֹכְבִים וְגו', גְּדוֹל אֲדוּנִינוּ וְרַב פַּח. אוֹתָם הַמְּלֶאכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים, פּוֹתְחִים וְאֲמָרִים (שם כט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים, הָבוּ לַה' כְּבוֹד וְעֵז.

עַד דִּהּוּוּ אֲזָלִי, חָמוּ דְקִדְרָא שְׁחָרָא, וְהָדָר נִהוּרָא. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יוֹסִי, תָּא וְאַחֲזִי לָךְ דְּכָךְ הִיא גְּאוּלְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּעֵידָנָא דִּינְהָר לְהוֹן שְׁמַשָּׁא דְּגְּאוּלְתָּא, יְתִי לְהוֹן עֶקָא בְּתַר עֶקָא, וְקִדְרוּתָא בְּתַר קִדְרוּתָא, עַד דְּאֵינוֹן בֵּיהַ, יְנַהַר עֲלֵיהוֹן נִהוּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, שְׁנַאֲמַר (הושע ו א) כְּשֹׁחַר נֶכּוֹן מִצְאוּ.

מִתְחַלְקִין בְּשִׁלְשָׁה מְשֻׁמְרוֹת דִּהּוּי הַלֵּילָה. וְתַדַּע לָךְ הָאֵיךְ, פֶּד יִשְׂרָאֵל מְסִימִים צְלוֹתְהוֹן בְּלֵילִיא, נִסְכִּין שִׁירָתָא בְּתִרְיָהוֹן, אֵינוֹן דְּנִקְרָאִים אִישִׁים, וְאֲמָרִי שִׁירָתָא. וּמֵאֵי שִׁירָתָא אָמַרִין. (שם ח ו) מַה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֶנוּ וְגו' וְתַחֲסְרֶהוּ מְעַט מְאֲלֵהִים וְכַבּוּד וְהָדָר תַּעֲטְרֶהוּ וְגו' ה' אֲדוּנִינוּ מַה אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמִשְׁמְרָה שְׁנִיָּה נִסְכִּין שִׁירָתָא, אֵינוֹן דְּנִקְרָאִים מְלֶאכִים וְחִשְׁמֵלִים וְאֶרְאָלִים. וּמֵאֵי אֲמָרִי, (שם כט א) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים.

בְּפִלְגּוֹת לֵילִיא מְמַשׁ, עַד דְּסִיִּים מְשֻׁמְרָה שְׁנִיָּה, דִּהְיָא שְׁעֵתָא הִיא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְסַתְּפַל בְּעֵדָן מְמַשׁ, דְּגָנִיז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא. פְּתַחֵי חֵיוֹת הַקֶּדֶשׁ, וּבִתְרִיהוֹן שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְכְרוּבִים, וְאֲמָרִי (שם לא כט) מַה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנַתְּ לִירְאֵיךְ (שם סח ה) סֹלוּ לָרוֹכֵב בְּעַרְבוֹת בֵּיהַ שְׁמוֹ.

בְּתַחֲלֵת מְשֻׁמְרָה תְּלִיתָא, נִסְכִּין שִׁירָתָא אֵינוֹן דְּנִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְאֲמָרִי (שם ט ח) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'. פְּדֵ אֶתִּי צַפְרָא, פְּתַחֵי שְׁמִיא וְאֲמָרִי, (שם יט ב) הַשְּׁמַיִם מְסַפְרִים כְּבוֹד אֵל וְגו'. פּוֹכְבֵי בְּקָר אֲמָרִי, (שם קמז ד) מוֹנֵה מְסַפֵּר לְכוֹכְבִים וְגו', גְּדוֹל מְסַפֵּר לְכוֹכְבִים וְגו', גְּדוֹל אֲדוּנִינוּ וְרַב פַּח. אוֹתָם הַמְּלֶאכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים, פְּתַחֵי וְאֲמָרִי, (שם כט א) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים, הָבוּ לַה' כְּבוֹד וְעֵז. עַד דִּהּוּוּ אֲזָלִי, חָמוּ דְקִדְרָא שְׁחָרָא, וְהָדָר נִהוּרָא. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יוֹסִי, תָּא וְאַחֲזִי לָךְ דְּכָךְ הִיא גְּאוּלְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּעֵידָנָא דִּינְהָר לְהוֹן שְׁמַשָּׁא דְּגְּאוּלְתָּא, יְתִי לְהוֹן עֶקָא בְּתַר עֶקָא, וְקִדְרוּתָא בְּתַר קִדְרוּתָא, עַד דְּאֵינוֹן בֵּיהַ, יְנַהַר עֲלֵיהוֹן נִהוּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, שְׁנַאֲמַר (הושע ו א) כְּשֹׁחַר נֶכּוֹן מִצְאוּ.

צָרָה, וְקִדְרוֹת אִמַר קִדְרוֹת. עַד שֶׁהֵם בֵּיהַ יְאִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ שֶׁל הַקֶּדֶשׁ בְּרוּף הוּא, שְׁנַאֲמַר (הושע

וְכַתִּיב (מלאכי ג כ) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֹשׁ
צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ.

וּבְזִמְנָא הַהוּא מְלַחְמוֹת יתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם, גוֹי
בְּגוֹי, וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת
יִתְחַדְּשׁוּ עַל שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. עַד שְׁיִקְדְּרוּ
פְּנֵיהֶם פְּשׁוּלֵי קִדְרָה, וְאַחַר כֵּן יִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶן
גְּאוּלְתָן מִתּוֹךְ שְׁאַגַּת לַחֲצָם וְדַחְקָם.

וְזָהוּ שְׁאַמֵּר דְּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, (תהלים כב
א) לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשַּׁחַר. אֵילַת הַשַּׁחַר,
אֵילַת הַבּוֹקֵר הַזֶּה לִיה לְמִימֵר. אֶלֶּא עַל אֵילַת
וְחִזּוֹק דְּשַׁחְרוּתָא דִּישְׂרָאֵל. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם
פח ה) כְּגִבֹר אֵין אֵיל. בְּהֵיִיא שְׁעַתָּא יִזְעָקוּן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, וְיִמְרוּן (שם כב ב) אֵלֵי אֵלֵי לְמָה עֲזַבְתָּנִי,
מַגּוּ עַקְתְּהוֹן, לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, (שם ל יב) פִּתְחַתְּ
שְׁקִי וּתְאַזְרֵנִי שְׁמַחָה.

רַבִּי אֹמֵר, הַשִּׁיתִין מְשִׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית
נִבְרָאוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית.
וְזָהוּ בְּרֵאשִׁית, כְּלוּמַר, בְּרֵאשִׁית שִׁית. אֵילוֹ שֶׁל
יִצְחָק, קוּשְׁטָא הוּא דְנִבְרָא מְשִׁשֶׁת יְמֵי
בְּרֵאשִׁית. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית שִׁית,
תִּי"ש בְּהַפּוּךְ אוֹתִיּוֹת.

בְּרֵאשִׁית, יתְבַרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִים
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁבָרָא כָּל
הָעוֹלָם, וְהַכִּינוּ בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת,
וּכְנַגְדָן בְּרֵאשִׁית שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
וְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, וְעוֹלָם הַתִּיכוּן. וְנִתַּן בְּעוֹלָם
הַתְּחִתּוֹן הַקָּטָן, שְׁלֹשָׁה צוּרוֹת. צוּרַת הַמְּדַבֵּרַת,
וְצוּרַת הַצּוֹמַחַת, וְצוּרַת הַשְּׂכָלִית.

וְתַדַּע לָךְ, כִּי הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן מִתְקַיֵּים בְּאֹוִיר,
כְּאֶשֶׁר תִּרְאֶה כִּי הַגּוֹף מִתְקַיֵּים בְּנֶפֶשׁ,
וְהַנֶּפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת בְּאֹוִיר, וְהָאֹוִיר בְּבוֹרָא
יִתְבַרַךְ. תַּדַּע לָךְ, שֶׁהַבוֹרָא יִתְבַרַךְ בְּרֵאשִׁית הָאָדָם,
וּבְרֵאשִׁית אוֹתוֹ בְּצִלְמֵהּ.

כִּשְׁחַר נִכּוֹן מִצְאוֹ, וְכַתּוּב (מלאכי
א) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֹשׁ
צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן מְלַחְמוֹת יתְעוֹרְרוּ
בְּעוֹלָם, גוֹי בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר,
וְצָרוֹת רַבּוֹת יִתְחַדְּשׁוּ עַל
שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַד שְׁיִקְדְּרוּ
פְּנֵיהֶם פְּשׁוּלֵי קִדְרָה, וְאַחַר כֵּן
יִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶם גְּאוּלְתָן מִתּוֹךְ
שְׁאַגַּת לַחֲצָם וְדַחְקָם.

וְזָהוּ שְׁאַמֵּר דְּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם (תהלים כב) לְמַנְצַח עַל אֵילַת
הַשַּׁחַר. אֵילַת הַשַּׁחַר? אֵילַת
הַבּוֹקֵר הַזֶּה לוֹ לֹאמַר! אֶלֶּא עַל
אֵילַת וְחִזּוֹק הַשַּׁחְרוּתָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
כְּמֹ שְׁנֵאָמַר (שם פח) כְּגִבֹר אֵין אֵיל.
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יִזְעָקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
וְיֹאמְרוּ אֵלֵי אֵלֵי לְמָה עֲזַבְתָּנִי,
מִתּוֹךְ צַרְתָּם, וְאַחַר כֵּן מַה כְּתוּב?
(תהלים ל) פִּתְחַתְּ שְׁקִי וּתְאַזְרֵנִי
שְׁמַחָה.

רַבִּי אֹמֵר: הַשִּׁיתִים מְשִׁשֶׁת יְמֵי
בְּרֵאשִׁית נִבְרָאוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּרֵאשִׁית שִׁית. וְזָהוּ בְּרֵאשִׁית,
כְּלוּמַר, בְּרֵאשִׁית שִׁית. אֵילוֹ שֶׁל
יִצְחָק, אֲמַת הוּא שְׁנִבְרָא מְשִׁשֶׁת
יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרֵאשִׁית שִׁית, תִּי"ש בְּהַפּוּךְ
אוֹתִיּוֹת.

בְּרֵאשִׁית יתְבַרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ
מַלְכֵי הַמַּלְכִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׁבָרָא כָּל הָעוֹלָם, וְהַכִּינוּ בְּחֻכְמָה
וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת, וּכְנַגְדָן בְּרֵאשִׁית
שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת: עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹלָם
הַתְּחִתּוֹן, וְעוֹלָם הַתִּיכוּן. וְנִתַּן
בְּעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן הַקָּטָן שְׁלֹשָׁה
צוּרוֹת: צוּרַת הַמְּדַבֵּרַת, וְצוּרַת
הַצּוֹמַחַת, וְצוּרַת הַשְּׂכָלִית.

וְתַדַּע לָךְ, כִּי הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן
מִתְקַיֵּים בְּאֹוִיר, כְּאֶשֶׁר תִּרְאֶה כִּי
הַגּוֹף מִתְקַיֵּים בְּנֶפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ
מִתְקַיֶּמֶת בְּאֹוִיר, וְהָאֹוִיר בְּבוֹרָא
יִתְבַרַךְ. תַּדַּע לָךְ, שֶׁהַבוֹרָא יִתְבַרַךְ
בְּרֵאשִׁית הָאָדָם, וּבְרֵאשִׁית אוֹתוֹ בְּצִלְמֵהּ
וּבְצוּרָהּ.

והבינו מארבעה דברים מובדלים זה מזה, מאש, מרוח, ממים, מעפר. שנאמר (בראשית א) והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים. אלו הם הארבעה דברים הנזכרים, כמו שאתה אומר, מקום יש בכרפי הים שקורין לאש תהו, וזהו היסוד הראשון. ובהו וחשך - הם המים והעפר. ומנין לנו שחשך הוא העפר? שנאמר (קהלת ו) ובחשך שמו יכסה. ואמרו שזהו גוש העפר. והרוח - הוא רוח ממש.

ואמנם פי האל יתברך ברא את האדם, שהוא נקרא עולם התחתון, כנגד עולם העליון הגדול, ונתן בו קיום הנפש, המניע לגוף פלו, ועל פן הבדילו מכל הנבראים אשר למטה עמו, ובמה האדם מובדל מיתר הנבראים? מפני זאת הנפש. ואיזהו היא? נפש המדברת.

שאר רבי יהודה לרבי דוסתאי, הנפש אשר באדם הנקראת שכלית, איזהו נפש היא, ואיזהו מקומה? אמר לו, הלא ידעת פי האדם, ברא אותו המקום יתברך בשמו, וכאשר הוא גדל ורואה עניני העולם ומביט בלבו, הוא מעצמו מריח הנפש הזאת, פי הואיל והוא מביט ורואה נפלאות הבורא, וחידיוש העולם, וזרות המאורות ערב ובקר, וכי פל העולם פלו תלוי בכחו יתברך, הוא משתדל בעצמו לחקור ולהשיג השגה קדושה וברה, (דף יא ע"ב)

ואז יש לו נפש השכלית, מפני שהוא משתדל לדעת לחקור בפחמה. רבי עזריה אומר, הנפש מקומה בלב, והיא מניעה לכל הגוף, והיא מנחת באמצע הגוף, ומאירה לכל הגוף, כאשר נתן השמש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש באויר, והאויר בבורא. והבורא יתברך סובל

והבינו מארבעה דברים מובדלים זה מזה, מאש, מרוח, ממים, מעפר. שנאמר והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים. אלו הם הארבעה דברים הנזכרים, כמו שאתה אומר, מקום יש בכרפי הים, שקורין לאש תהו, וזהו היסוד הראשון. ובהו וחשך, הם המים והעפר. ומנא לן דחשך הוא העפר. שנאמר (קהלת ו ד) ובחשך שמו יכסה. ואמרו שזהו גוש העפר. והרוח, הוא רוח ממש.

ואמנם פי האל יתברך, ברא את האדם, שהוא נקרא עולם התחתון, כנגד עולם העליון הגדול, ונתן בו קיום הנפש, המניע לגוף פלו, ועל פן הבדילו מכל הנבראים אשר למטה עמו, ובמה האדם מובדל מיתר הנבראים. מפני זאת הנפש, ואיזהו היא זו, נפש המדברת.

שאר ר' יהודה לר' דוסתאי, הנפש אשר באדם הנקראת שכלית, איזהו נפש היא, ואיזהו מקומה. אמר ליה, הלא ידעת פי האדם ברא אותו המקום יתברך בשמו, וכאשר הוא גדל ורואה עניני העולם, ומביט בלבו, הוא מעצמו מריח הנפש הזאת, פי הואיל והוא מביט ורואה נפלאות הבורא, וחידיוש העולם, וזרות המאורות ערב ובקר, וכי פל העולם פלו תלוי בכחו יתברך, הוא משתדל בעצמו לחקור ולהשיג השגה קדושה וברה, (דף יא ע"ב) ואז יש לו נפש השכלית, מפני שהוא משתדל לדעת לחקור בפחמה.

רבי עזריה אומר, הנפש מקומה בלב, והיא מניעה לכל הגוף, והיא מונחת באמצע הגוף, ומאירה לכל הגוף. כאשר נתן השמש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש באויר, והאויר בבורא. והבורא יתברך סובל